

UNIVERSUL LITERAR

CRIMA DE LANGĂ GARA MARCULEȘTI (IALOMITA). — (Vezi explicat ia

ARMINDENUL

de D. IOV

Cu două zile înainte, Coana Moaşă trebuia să ducă vestea pregătirei. Trecea pe la părintele, se opria în poartă: „Gata, Coană preoteasă?” „Gata, Coană Moaşă, gata”. Şi privind seninul cerului: „Numai de-ai da Dumnezeu! S'avam o zi frumoasă”.

Grăbită pornia înainte, oprindu-se la poarta notăritei, a vătăjitei, strigând cu vocea ei cam groasă de-îi părea că totdeauna îi răguşită. Şi cucoanele se pregăteau care mai de care. Ochiul găinele cele mai grase, vre-o raţă care de-abia umbra de grea ce-i, seara aluatul de cozonaci creştea în covăcică, pe cuprător în-călzit, iar învăţătoarea, ea mai ajunsă de cap, plănua ce „torturi” să facă: cu şocolată, cu posmag? În ajunul zilei scoate cozonacii din cuprător, aşeza leşurile grase pe frunze de hrean, în tăvi lungi, presera piper mult, să meargă uns vinul după ce-i gusta o bucăţică şi cărnurile fragede sfărâia în fundul cuprătorului, un miros plăcut umplea cuhnea şi capacul de lemn astupa, ca o palmă, gura fiegriată de fum.

Prin telefon, primarele dă de veste părintelui Anghel din Copălău, iar părintelui Costache din Copălău, iar vătăjitelui Ştefanu era trimis de mult să ducă vestea părintelui Toma din Uriceni, că mâine, la 7 şi jumătate, când vor trece, să fie gata, cu caii înhamăţi. Şi'n bilet primarul nu uita să sublinieze cuvintele: „Să nu uiti undelemnul, părinte!”

Ce zi frumoasă s'a întâmplat să fie! Soarele fierbinte, arzător, cerul albastru ca agata şi nici palmă de nou...

Satul se trezeşte la viaţă, îmbătat de parfumul livezilor înflorite, Mierlele şi încearcă flautele. Privighetoriile părăsesc şi scot din gusuliţele cenuşii note dulci, ca sunetele unor picături de argint ce ar cădea într'un jghiab de porţelan. Prin ciresii înbrăcaţi în haine albe, cucul îşi vesteşte numele. Merii prin grădini par înbrodidi în voal roz. În jurul cărora albinele bâzăseser încetător, ca nişte strune în surdina.

Prin ogrăzi zarvă mare. Poporul de gobăi aşteaptă hrana. Uşile se închid, se deschid, pachetele mari, învâlvite în jurnale se adună pe prispă, damigenele pline, în veşmânt albi-cios de mladă aşteaptă, nerăbdătoare parcă; trăsura trasă la scară se încarcă cu provizii, caii cu urechile tâpuşe bat din picioare şi câte un glas se înalţă: „Aşază bine... Să nu se strice... Ei, gata?... gata...”

Trăsura iesă pe porţile deschise în lături şi în urmă, după câţiva timp, abia să mai aude huruitul roţilor pe şosea.

Cel dintâi porneşte vechilul, conu Mitriţă. În dreptul casei notarului se opreşte, trăsura lui conu-Costică ia loc în urmă. La primărie aşteaptă vătăjita şi primarul cu nevasta şi cu coana-Moaşă. Câte o vorbă aruncată, câte o glumă şi căruţile o iau la drum. Cobor prin Cordua. În răcoarea dimineţii, cărmesc pela crăşma lui Dumitru Mihai, pela hanul Tulburăi şi urc, domolind mersul, dealul Bosâncenilor. Oamenii prin faţa casei ridică pălăriile, copiii, numai în cămăşuici, privesc din dosul zghifurilor porţei. Câte un viteluş, cu botişorul mic cât un vârf galben de maulof, musluşte iarba înrouală pe zona şoselei. Teii îmbobrişti, bătrâni, cu cort urias de frunze, îşi joc umbrele pe malul santului catifelat cu iarbă, pe margina ogoarelor unde popuşii mici în trei frunze, surâd în râul aurid de lumină.

Nu cunosc un drum mai frumos ca şoseaua naţională ce duce dela Hârlău la Botoşani. Teii străvechi umbresc şoseaua, drumetii în dricul verii au unde se odihni, iar fântânile cu ciutură şi cu frecută îi răcoresc sufletul însetat şi-l parfumează gura cu balsamul florilor de tei scuturate în apa limpede ca cleştarul...

Răsete, vorbe dulci, coana-Moaşă

cu glasul răguşit spune câte un cuvânt cu tălc şi în dreptul casei părintelui Toma hăşurile se strâng şi caii se opresc în mijlocul drumului. Dar nu se vede nimeni prin cerdac. Şi docarul lipseşte de sub sopron. În dosul răuruştei răd ochiurile de sticlă ale ferestrelor. „Numai de n'o fi uitat undelemnul, începe vorba conu-Manoluţ, primarul, că nu de alta, dar n'avem cu ce aprinde candelile...”

Sfârşul biciuştelor mângăie caii ca pomeş la trap, iar în urmă perdell cenuşii de colb se ridică ca faldurile unei rochii la horă.

Un miros tare vâslează dinopre pădurea Copălăului şi trăsurile intră în sânul umbros al codrului. Un cantonier în marginea şanţului şede pe puntea tărăboanţei. Incolo... tipenie de om. Numai codobaturi, tremurând din cozile lungi, trec, glont, tăind zărea ca nişte suveici. Căldura s'a oprii parcă în poarta codrului. Răcoarea mângăie obrazurile. Un miros tare de floare de mălir îi pătrunde prin nări, ca o sarmă rece. În creştetul dealului Tigăncii, conu-Mitriţă face la dreapta, pe un drum meag gros de coborât şi celelalte trăsuri îl urmează. Stejarii şi încălcesc ramurile, câte-o creangă s'ani-nă de breboada vre-unei cocoane, trăsurile s'aplec gata să se răstoarne şi câte un băd, răsună din gura celor fricoase. Când arcurile se îndoaie prea tare şi trăsura se lasă pe-o coastă, Conu-Manoluţ strigă: „Aici-aici! Iac aici... Cucoanele dădesubi, boerii deampra...”, „Ştiu că v'ar plăcea”, răspunde coana Moaşă şi un hohot străbate boita de frunze. Caii păşesc cu băgare de seamă, ştreangurile se lărgesc, opritorile se întind ca nişte strune groase şi înainte, de odată, crengile se strâng, ferăşti de lumină se deschid şi poiana cu iarba mătăsoasă răsună ca o insultă de smarald străjuită de petele de umbră ale stejariilor bătrâni. Într'un colţ al poaniei, sub umbra deasă, cei veniţi mai demult scot chiote de veselie.

— Bree, da lenaşi mai sunteţi, întâmpină părintele Costache, am crezut că nu mai veniţi”. „Ei, taci gură bogată, ştiu că ţi-i uşor a veni când stai de-o palmă de loc” şi vechilul sare jos din trăsura. Un învăţător tânăr ajută cucoanelor. Părintele Anghel îngrijeşte de damigene.

Le-aşază în umbră, la rând, într-o tufă de alun, măsurându-le din ochi. Coana preoteasă a dămăte, frumoasă şi sprintenă ca rândunica, are grijă de merinde. Cât ar clipi e totul gata. Pe lăicere noui, se aşez boerii roată, după cum se întâmplă. Nu ştiu cum se face că Coana-Moaşă cade tocmai lângă tânărul învăţător. Primarul lângă vechilul: „M'am pus lângă mata, Coană Lenuţa, da să dea dracul să nu mă serveşti...” şi ochii i se învârti în cap ca la o păpuşă.

Părintele Costache nu-şi află loc. La urmă s'asează în dreapta Coanei Moaşă şi privind cu ochi şireţi pe vechil, tuşeşte: Căhă-căhă!

— „Să vă fie de bine părinte!”, Asemenea fiule, asemenea”. Până să desfac legăturile, gurile tac puţin. Fiecare cată împrejur. Ce frumoasă 'i pădurea Buduhalei! Toată de stejari bătrâni, cu crengi mari să umbrească o casă, stejari cari de zece de ani n'au fost turburaţi de glas de ferestru şi de sunet de topor. Trăesc în liniştea deplină. Să scutur toamna, încăruneşte iarba şi primăvara iar devin tineri, voinici, împodobiţi în odăjdii verzi. Seara buciumul pădurarului le afioară sânul înfrunzită, păsările îi adorm în cântec, vana când cicorile îşi desfac rochiţele albastre, coasele făgădesc prin perla de iarbă coaptă şi'n fiecare an, la întâi Mai, poiana înverzită se înveleşte, se umple de bucuria celor de petrec armindenui.

Ascultău toţi, întineriţi, cu gurile înflorite în surăsură de mulţumire. Ridicând ochii, cerul de culoarea mării în asfinţit, scaldat în aurul soarelui, cernea o pudră fină, deasă,

de lumină, ce se aşternea în inima poaniei, în hotarul umbrelor. Printre copaci câte o rază furioasă îşi torcea firul, îl întindea urzindu-l printre trunchiuri ca firul de rază ce pătrunde prin gaura cheii de să defăsoară în casă, pe covor, înflorindu-l. Un cântecel trazi pădurea şi un hân dămoli, cu un susur de zăvor, mângăia frunzele dinţate. Din umbră creştea şuerături de priveghetori, dulci, armonioase. Ca într'un concert de flaute mierlele se întreceau în cântec. Se amesteca şi cite un „pu-pu-pu” al pupezelor şi ciripiri mărunte a fel de fel de pasări, de-îi părea că sub frunze se ascund nişte ceasornice de buzunar.

Pe şervete albe, vrăstate, luară loc găinile fripte, romene, răţi umplute, stropite cu vin, cozonacii crescuţi cât nişte cuşmi mocăneşti, leşurile grase de mei, plăcinte cu caş proaspăt, — bunătaşi de să te lingi pe deşte. Fiecare gospodină lauda bunătaşile celelalte, iar bărbaţii aşteptau udeala. Părintele Anghel scoase dopul unei damigene cu petin. Paharele mari se umplură. Vechilul nerăbdător ridică paharul: „Hai băeţi, hai să înăm... Vivat! La mulţi ani! Vinul luncă pe gât ca undelemnul şi bărbaţii îşi şterg mustăţile cu şervetelele mici. Păsările fripte se desfăcură, leşurile se frânse, fripturile gustoase dispărau, altele veneau în loc, paharele tot deşerte se vedeau şi voia-bună creştea ca pâraele primăverei, când se topesc zepezile. Conu-Manoluţ sprijinia paharul pe degetul cel mic, cel mare îl apăsă pe buza sticlei, aplice capul pe spate, bătea pântecul paharului cu degetul arătător. „Când ne-o fi mai rău aşa să ne fie!” „Amin, încheia popa Costache, suflând măneca lungă a antereului. Obrajii cucoanilor s'aprinseră. Aveau stupit la gură. Ochiul sticlea ca pietre scumpe. Vătăjita, cu părul ca scutul de beteală, făcea, pe furis, cu ochiul, primarului. Învăţtoarea grasă, strânsă ca un suop la mijloc, se încălzise. Deschise bluza la piept de se zărea gura cămeşii înhorbotată. Părintele Anghel ridică damigeana goală în sus. „Brava fiică, face vechilul, aşa vă vrea. Parcă aveţi bureţi în pântec!” Dar nu ştiu pentru ce popa Costache îi vine gust să chieie: „Iu-iu, iuuu!” Şi din adâncul codrului veni o melodie. Toţi încetăriră. Cântecul răsună din ce în ce mai tare. „Astă-i treaba părintelui Costache”, făcu primarul.

— Apoi aşa-s învăţat eu: unde-i popa musai şi dascălii. Da'ia mai vazi frate întru Hristos... aprinde candelile...” — „Da-nda, aprinde-le părintele Anghel, mormăi şi popa Toma, care prea siliise cu stânsul şi i se cam încurca limba. Şi cântecul s'apropia treptat. Din dosul copaciilor Gheorghe Tincu, lăutarul, iesi cu bărbia sprijinită în pieptul scripei. „Uraa! strigară toţi deodată de se cutremură adăncurile pădurei. Lăutarul încetară. Băură câte două stăcane de vin, luând câte-o gustare. Din tufa de alun părintele Anghel scoase altă damigeană cu vin roşu, ce sângele opurelui.

Feliile de cozonac se vâra în sare ca să meargă băutura, paharele se înalţă, se priveau în zare şi conu Mitriţă spunea că aista-i undelemnul dela candela S-tului Constantin”, iar părintele Costache tot suflându-şi măneca antirului, încheia: Amin... 'min!

— „Doamne milueşte!” — Bravo! Iaca a deschis gura şi Toma necredinciosul. Pune mâna pe pahar Tomo şi încredinteză-za că nu-i deşert. Un pahar în sănătatea necredinciosului Toma. Vivat! Vinisoru-i ghirghiliu, cules toamna cam târziu...” Vătăjita cu ochii ca floarea de nu mă uita făcu semn lăutarului. Strunele deschise glasul, cobza băzâia înăduşit şi cu tact şi un brăţ făcea să-ţi svării botinele din picioare. Coana Moaşă sări, trăgând pe învăţător de mână: Părintele Costache înainte, cu antirul prins în brâu, o mănecă suflată. Vechilul după el. Primarul lângă vătăjita,

toţi roată cu vechilul în coadă. Pringa pe după gât o piscază mărunţ, pe loc, bătând talpa:

Hai ne-om prinde mână 'n mână
Şi-om juca o săptămână...

Şi popa Costache lasă umărul vachilului şi-o prinde de mână. Dă drumul brăului larg ca un vârtej, picioarele alunecă pe iarba mătăsoasă şi popa Costache cu'n ochi închis, cu capu 'ntors spre coana Lenuţa, strigă:

Nu te teme că-i cădea
Că bădiţa te-a ţinea...

Hai,—hai... ză măăă! Hop, hopt
Iac'asa!
Coana Moaşă, roşie la obraz, răco-
neşte:

Aista picior mă doare
Şi cu-aista două mai tare!

Şi trăgând pe învăţător de mână:
Hai cu mine nu cu albu
Că-ţi mănăncă lupu mânătu...

„Ţi-i mănăncă, da-a... Ţi-i mănăncă dacă nu te duci cu Moaşă... Merg eu coana Moaşă!” — „Încet moşule, încet, şi coana Moaşă râde cu capul pe spate, dar nici părintele Costache nu-l lasă 'n paca pe vechil, care de abia poartă picioarele:

Nu te dă muctului
Ca iarba tăctului.

Cântecul moare, pierzându-se în inima codrului. Obosit, şirindu-le năduşala pe faţă, se tolănesc pe iarba moale, presărată cu pelin din care se ridică un miros amăruit ce se amestecă cu parfumul tare al mălinilor înfloriţi undeva, departe. E 'n toiu zilei. Căldura pluteşte ca un răd fierbinte. Cântăreţii înaripaşi au amuţit. Paharele iar se umplu, se deşert, damigenele se usurează, altele vin la rând.

Glumele se'nmulţesc. Cucoanele răd. Bărbaţii fac cu ochiul răsucind vârful mustăţilor. Conu-Mitriţă cată în ochii lui Tincu şi Ţiganul numai decât pricepe. Strunele soptesc o melodie dulce, tristă şi Ion Fund, cobzarul, mângăind încet cu vârful penei de gâscă strunele întinse pe pieptul cobzei, zice, cu vocea undoliată:

Auleo mă doare capu
Că m'o pâlî cu balăgu,
Auleo mă doare spata
Că m'o pâlî cu lopata

Şi vechilul cu o mustăţă albă, cu cealaltă în dot perî, îşi şterge ochii cu şervetelul. Gurile amuţesc, pădurea răsună şi arcuşul plânge pe strunele întinse. Duişia ia loc în inimă şi cucoanele aplec capul spre umerii vecinei. Părintele Costache are chef să-i cânte „Zorile”. Mai închin un rând de pahare, cinstesc lăutarul şi cobzarul îşi drege glasul:

Scoad-te puică din somn
Şi dă-mă guriţă că mor!

Ochii se umezesc, câte un oftat scapă, înăduşit; primarul cu ochii ţintă în ochii vătăjitel, cu mâna la mustăţi. Privirile se'impletesc, se'n-telez, mâncarea se uită şi doar popa Toma de mai dă semnalul uneori ridicând paharul cu undelemn. Toţi au câte un cântec care le aduce a-minte de tinereţe. Conu-Manoluţ ridică mâna în sus şi Tincu ştie c'o mână are cinci deşte şi că de fiecare deşert are să iee câte un franc. De aceea apasă mai cu foc arcuşul şi Fund înalţă glasul:

Auzi tele popa toacă
Eşti afară şi te roagă,
Roagă-te lui Dumnezeu
Să moară bărbatul tău
Să rămâi să te iau eu!

Vătăjita clatină din oap deznădăduşită, că are bărbat voinic şi oricât s'ar ruga lui Dumnezeu nu moare. Vechilul îşi aduce aminte de-un cântec vechiu, de pe când era holţeu şi face semn:

Ascără trecuţi călare
Pela poarta dumiata
Te văzu la lumânare
La căsuţa cea din vale
Cu cămeşa albă floare
Cusută în flori pe poale...
Descheiată'n subţiori
Văzu vârful ştelor,
De te vedeam peste tot
Mă găsea la poartă mort!

„Mă, pentru cântăcui ista am dai într-o seară calul, cu sea cu tot! calul mă, și harapnicul, și șeaua...”

Pe ascuns, ca să risipească duioșia, părintele Anghel poruncește o „Hărlănoană”. Vechilul sare cel dintâi, că-i jocul lui. Strigările iar încep, iarba se bătuțorește și veselăa umple sufletele.

Inserarea își coboară aripa. Soarele strânge razele în mănunchi, îngropându-le după codru. În apus cerul arde. Spre creștet albastrul crește ca dat cu vopsea. Pășerile încep a pirui. Privighetoriile sueră în umbra răcoroasă. Ochii nevăzuți plâng, înălțându-și iarba poanelor.

Nu știu cum s'a făcut că Coana Moșă s'a rătăcit cu învățătorul în pădure. Când să întorc un potop de glume curge pe socoteala lor. Și nu se supără nimeni. Numai primarul îi pare rău că n'a putut și el să se rătăcească cu vătăjița...

Caif ia în primăie oștile și pe drumeag trăsurile urcă în șir ropotind. În urmă pădurea Buduhalei se umple de pace, ca o biserică, și cântăreții nopților de Mai cântă în liniștea parfumată de boarea ce vine dela mătlașii înfloriți udeva, departe...

Și deasupra codrului adormit cerul albastru își aprinde adevăratele candelă.

— Hei, așa se petrecea pe-atunci Armindenu în sat la noi. Astăzi, întâi Mai trece ca o zi de post, nebagată în seamă.

Moș-Tineu a îmbătrânit, nu mai poate mânui arcușul. Fund cobzarul se odihnește în tîntirul din marginea Storceșilor. În pădurea Buduhalei cărșeade boschia și se aude pînă departe cum cad stejarii bătrâni. Pă-tele Toma nu mai crede că are să se se mai întoarce vremea de-atunci, iar Coana-Manoluiță adeseori, mângâindu-și frumoasele mustăși cărămizii și azi îi pare rău că nu s'a rătăcit și el atunci în pădure, cu vătăjița cea cu ochii ca floarea inului.

JAMES RIDLEY

O enigmă sinistră

— Povestire extraordinară —

Un vânător bătrân mi-a povestit odată o aventură al căreia eroi fuseseră și pe care nu și-o putea explica cu nici un chip. Dănsul era așa de convins de amestecul unor factori supra-pământești în această pășanie, în cât în timpul povestirii nu-și putu ascunde groaza care îi stăpânea încă sufletul.

De altfel, spun drept, nici eu nu găsesc vre-o explicație definită pentru această enigmatică aventură, dar sunt de părere că în povestirea asta trebuie să fie vorba de vre-o bestie vicleană.

În ce privește persoana vânătorului, era un om demn de toată încrederea, care-și petrecuse toată viața în țările sălbatice. Se prea poate ca fantazia lui să fi fost influențată de istoriile ce-i fusese dat să le audă, sau de poveștile cu fantome care îi fuseseră povestite în tinerețe.

Pe vremea când s'a întâmplat această aventură, vânătorul era încă tânăr de tot. El se găsea în regiunile Salmonriverului, împreună cu un tovarăș, și așezase niște curse de castori. Dar fiindcă era foarte rar prin partea locului, cei două vânători se îndurau într-o peșteră, care era străbătută de un râu, și unde crezura că vor găsi mulți castori. Credința le fu însă înșelată. Ei eșiră din nou la lumină, și o luară prin codru la vale, fără teamă de pericole, până ce, după câteva ceasuri, ajunseră într-o câmpie unde poșosiră.

Aici după ce-și durară o colibă din ramuri și frunze și se aranjară într-ansa, plecară în recunoașterea locului dealungul râului.

După vre-un ceas de umblat se întoarseră la locul lor de adăpost.

Dar fură foarte surprinși, văzând

că cineva umblase în colibă în lipsa lor și le răscolise bagajele. Erau o mulțime de urme pe jos, dar cei doi vânători nu se ocupară de ele, ci își îndreptară coliba, aprinsă un foc și-și pregătiră așternutul.

După ce îmbucară câte ceva, unul din ei luă un făciune aprins și ceretă împrejurimile colibei, spre a da de urmele misteriosului vizitator.

Peste puțin se întoarse, și își dete părerea că vizitatorul nu putea fi de cât un urs, dar un urs care umblă în două labe...

Vânătorul răsede de această presupunere naivă și spuse că el mai curând ar crede că acea ființă enigmatică ar fi fost un om. Dar un lucru îl cam încurca: urmele de pe jos nu aduceau de loc a urme de om.

Cei doi vânători mai discutară câțeva vreme asupra acestui incident, apoi se vârară în așternut și adormiră. Pe la miezul nopții unul din ei se trezi, auzind un zgomot ușor în colibă. Dar într-o clipă focul se stinsese, nu putea vedea nimic lămurit, și numai cu mare greutate putu distinge silueta unui corp în formă, care se desena la intrarea colibei. Fără să mai piardă o clipă, el își luă pușca, care era lângă dănsul, și trase. Dar se vede că greșise lovitura, căci ramurile de pe jos prinseră a trozni îndată, semn că vizitatorul nocturn o luase la fugă...

Toată noaptea vânătorii nu mai putură închide ochii. Ziua următoare trecu fără nici un incident. De dimineață cei doi vânători plecară spre marginea râului, pentru a-și ridica cursele și pe sub seară se întoarseră la lagărul lor. Dar mare le fu mirarea, când își găsiră coliba din nou răscolită. Ei cercetară din nou și de data asta se convinseseră pe deplin, spre marea lor spaimă, că acel vizitator enigmatic nu era om, dar umbra în două labe!

Vânătorii fură cuprinși de o teamă nelămurită. Ei adunară o gramadă mare de uscături și făcuseră un spot unul se culcă, iar celălalt rămase de sentină. Pe la miezul nopții, ființa cea grozavă veni iarăși în preajma colibei, însă nu se încumetă să se apropie de foc, ci își anunță doar prezența prin niște zgomote feroase și în urmă se depărță din nou.

Apoi se făcu liniște și în curând începu a se crăpa de ziua.

După această noapte, vânătorii fură și mai mult cuprinși de frică și se hotărâră să părăsescă cât mai curând locurile acelea. Ei se duseră să-și ridice cursele pe care le așezaseră de cu seară, dar le găsi goale. Nu era nici urmă de castori.

Îndată ce se depărțară puțin de colibă, li se păru că-și urmăresc cineva dela spate. Ei auzeau lămurit zgomote de pași, dar îndată ce se oprău, înceta și zgomotul.

Apropiindu-se miezul zilei, frica vânătorilor dispăru. Ei își luară din nou curajul de a se despărți. Unul se îndreptă către colibă, spre a pregăti totul de plecare, iar celălalt se duse să mai ridice câteva curse.

Ajunșând în apropierea colibei, vânătorul scoase un chiot, spre a-și alunga din suflet acel simțământ de teamă și spre a da de veste tovarășului său că a sosit. Dar năprind nici un răspuns, teama lui mai rău creșcu. Urmărit de o presimțire rea, el intră în colibă. Toate lucrurile erau împachetate și legate, focul era aproape stins, și numai o șuviță subțire de fum, se ridica încet către firmament.

Vânătorul își mai chemă odată tovarășul pe nume. Dar nici de data asta nu-i răspunse nimeni decât ecoul pădurilor. El aruncă o căntătră împrejurul său și deodată ochii i se dilatară de groază și tot corpul său erculian fu zguduț de un cutremur puternic: alături de un copac dezrădăcinat zărise pe tovarășul său mort.

Tremurând de groază, vânătorul se prăbui asupra cadavrului, și-l zguduț din toate puterile. Dar tovarășul său zăcea nemiscat, cu gru-

mazul sfâșiat și cu urme de dinți ascuțiți în jurul gâtului.

Aproape nebun de oroare, vânătorul nu mai știa ce să facă. Doar atâta își putu el explica, că acel necunoscut și enigmatic sugrumător îi atacase tovarășul pe nesimțite, pe când acesta dormea în colibă.

Urmele de pe jos arătau și acum lămurit, că acea ființă groznică umblase în două labe.

Vânătorul, nemai știind cum să se despărteze mai curând de locul acela fioros, își lăsă toate bagajele acolo, își luă pușca, și încălecând pe cal, o porni în goană peste câmpie...

Astfel această tragică aventură, rămase o enigmă sinistră pentru totdeauna.

Trad. de Iosif Sarvary

DESPĂRTIRE

Când e puternică iubirea
ne doare clipa despărțirii
Și nu e chip să nu ne nvingă
nivala desnădejdurii.
De n'o mai poți cuprinde 'n brațe,
cucântul dat nimic m'nsamă,
Simți inima-ți cum o pătrunde
vestețilorul vânt de toamnă.
Zadarnic mîntea se trudește
să-ți liniștească aprinsul piept
Văpăia dragostei zdrobește
curântul cel mai înțelept.
Te chină așteptând și jalea
te coplescește zi cu zi.
Un zvon adesea 'ți mîntea dorul
și plîngi în orele tîrziu...

Ca 'n urma unui mort, desrăfăți
nimicurile ce-ai rămas,
Și 'n nebunia ta duioasă
dă tuturor aceste glas.
Atâtea plicuri parfumate
izrod de sfinte spovedanii,
Atâtea flori păstrate 'n colbul
căzută asupra lor cu anii.
Și lacrimezi privind șuvița
de păr, legată 'n corzi albastre,
Numită — tristă ironie —
simbol nădăjdurii noastre!...
Pe toate-acestea praful vremii
se-asternă — dormie de uitare —
Ci, numai când te vezi tu singur
le scuturi, plin de nduioșare.
Și plîngi văzînd desrădăcinea
atîtor semne de iubire.
Rămase vesnic tot aceeași
în schimbătoreala noastră fire.
Atît prinos de jurăminte
sfîșit cu lacrimi arzătoare,
Se risipește când în suflet
străbate-o nouă nșiorare.
Și gol, ca o câmpie aridă
rămîne cugetul de pază,
Pe 'ntins pustulul firii sale
doar amintirile veghiază.
Tresară în aiurări de mîntea
și greu suspini 'n faptul serii,
Când nostalgia 'nceagă vise
din toate umbrele pîrverii,
O soaptă, un murmur, zvonirea
unui frunziș atins de vînt,
Te nșiorează și te umple
de noi nădejdi, de noi-avânt...
Dar cât de greu te doare 'n urmă
sătîrnicia 'nchipuirii,
Când plîngi-ți ochi se'ncredințează
de adevărul părăsirii!...

Durerea plînselor n'are
putere trupul să-l răpue —
Dar mai amarnică durere
de cât a lacrimilor mi-e.
De-aceea 'n clipa despărțirii
iubito, 'n loc să-mi juri credință,
Mi-ai smulge inima, dînd morții
nenorocita mea ființă.
Căci vorba nu e lege — piere
odată cu icoana ta,
Și din ecoul ei apururi
Se naște desnădejdea mea!
Craiova. P. Lișteavă

GITYPI JOUR IN

„VESELIA”

Brânzoaia - Putineiu

MARE ROMAN
de moravuri administrative

UN DISPARUT

JEAN BONIFACE HÉTRAT

Francez, muncitor pentru neamul nostru.

Duminecă, în 23 Octombrie v. ne-am luat adio, la groapa din cimitirul atolic, dela acest adevărat meteor.

Volumul său de poezii, editat de Socec, prin titlul ce i-a dat, ne semnalează deja pe filosoful de aur. Adevărat, arată seriozitatea și profunzimea temeiului său ca poet.

Spirit viu, setos de a-și aduna comori de știință și cultură, stăpînind între altele, un mare număr de limbi, el s'a silit și a parvenit a mînu-i limba noastră cu o adevărată

virtuozitate, tot așa ca și limba sa maternă. A fost chiar premiat de repetite ori la celebrele Jocuri Florale. Hétrat a fost admis membru în societatea „Felibrilor”, pe când dintr-o străină nu erau de cât trei, dintre care unul era regele Spaniei.

Dăm aci un sonet al lui în limba noastră, nemai publicat pînă acum, dovedind marea lui iubire pentru limba română, și perfectă ei stăpînire.

CÂNTAREAȚA

Am vrut stăpîn să-ți fiu, în loc
să-mi fi stăpînă.
Eă, care după tine atît am alegat.
Și te-am robît!... și blîndă, molatic
te-ai plecat
Sub jugul penei mele, ce azi e chiar
română!

Incît or-cine ar espune: „Ce-î drept
nu e păcat!”
Cumose eă multe limbi, și nu mi-ar
ajunge-o mîna,
Pe toate să le număr: dar... peste
„un dor mă mîna”
Norocul să te bată! nici într'un
grău n'am dat!

Ca vinul țarei tale, ce scoate foc din
ghiață!
Haină ești! urăto; dar nu mă mai
înșeli.
Și când mi-aduc aminte, că 'n „bună
dimineață!”

Puncam odinioară vre-o patru, cinci
greșeli,
Imi vine chiar să văd, surioară
cîntăreață,
Că 'n loc să-mi pui tu mie, azi eă
îți pun opreli

Ce l-a făcut pe tînărul Hétrat să vie la noi? Calitățile lui extraordinare. Doctorul Rizu a avut ochiul și mîna fericită, de l-a ales și invitat la noi.

Ca eminent profesor de limba sa maternă, franceza, numit, la fondare, la liceul model din Iași, a fost apoi trecut tot la un liceu-model, la Pomăria. A mai funcționat ca profesor la liceele din Craiova, Botoșani și la școala militară de infanterie din Capitală.

Hétrat a muncit 36 de ani ca un distins apostol al luminei, pentru neamul nostru în cea mai mare parte.

I. Pop Florantin

GALERIA FIGURILOR CONTEMPORANE

DR. C. NANU

D. Const. Nanu, noul nostru ministru la Petersburg, este unul din cei mai vechi membri ai corpului nostru diplomatic. D-sa a fost până acum acreditat pe lângă Suveranul Italiei și, după cum se știe, a dat un foarte eficace sprijin participării românești la expoziția italiană.

LEGENDELE IROKEZILOR

Sacrificiul fetii Aliquipiso

Mare grijă era în satul tribului Oneida. De la nord o ceată de războinici sălbatici gonit de duhurile rele amenințau să năvălească în pacnicul sat și să prefacă totul în praf și cenușă. Casele din satul Oneida erau părăsite și femeile și copiii se refugiară în grabă la munți, unde li se oferea adăpost și acolo erau păziți de războinici. Multe zile și nopți prigonitorii căutau urma acelor pe care i-au gonit din patria lor; dar marele spirit trecuse cu mâna sa peste pădure și cărarea pe care s'au refugiat locuitorii din Oneida n'a putut fi descoperită de către sălbaticii Mingoos.

Dar fugariilor li se isprăvi în curând merindele și peste văturile arborilor și peste marginea stâncii impracticabile pentru ori-ce alt dușman, sosi moartea și foamea. Înțelepții și războinicii ținură lungi sfaturi, dar ochii lor erau oboșiți, astfel încât nu mai vedeau drumul pe care puteau să scape de nevoile lor. Ei nu îndrăzneau să iasă din ascunzătoarea lor, căci erau în primejdie să fie făcuți prizonieri de către dușmanii și apoi duși în robie; dar nu puteau nici să rămână unde se aflau, căci ar fi murit de foame.

Atunci se apropie de războinici și înțelepții o fetiță, Aliquipiso, și zise că au venit la ea duhurile bune, pe când dormea sub arbori, și i-au arătat cum se pot arunca în vale mari blocuri de piatră de pe marginea stâncii celei mari, în dosul căreia se afla ascuns tribul, așa încât ar fi zdrobit acolo chiar și arborii cei mai mari. Duhurile bune i-au poruncit de a conduce pe dușmanii tribului Oneida în văgăună și ea trebuie să execute această însărcinare pentru ca să scape poporul ei din nevoia în care se afla.

Războinicii și înțelepții ascultară cu uimire planul desfășurat de Aliquipiso; după aceea cel mai frunțos dintre căpitani aduse frânghii albe, le legă în jurul gâtului ei și o proclamă ca principesă a întregii națiuni și ca favorită a marelui spirit. Când se făcu noapte, Aliquipiso părăsi liniștea și fără trăgănare poporul ei și dispăru în întineric.

A doua zi dimineața sentinelele Mingoilor găsiră o fetiță rătăcind prin pădure. Ei alergară cu ea în satul pus-

tin, unde odinioară ea fu atât de fericită cu tovarășii ei de joc, și începură să o tortureze, în speranța de a-i smulge secretul unde se afla ascunzătoarea tribului ei. Cu o forță care stârni chiar admirația dușmanilor, Aliquipiso îndură multă vreme chinurile la care era supusă; în cele din urmă însă ea se declară gata de a conduce pe torturatorii ei prin întineric la ascunzătoarea tribului Oneida.

Se făcu noapte și Mingoii, beți de biruință, se duseră pe cărarea care, după cum credeau ei, ducea la lagărul tribului Oneida. Aliquipiso le arătă drumul, dar mâna stângă a unui războinic robust o ținea cu putere, pe când în mâna sa dreaptă ținea secera, care la primul semn de trădare avea să-i curme viața. Mingoii se strecurară încet și cu precauțiune pe multe poteci lăturalnice, până când ajunseră lângă stânca de granit. După aceea Aliquipiso făcu un semn ca să se adune cu toții în jurul ei, ca și când ar fi avut intențiunea să împingă colosatul perete de munte și să le arate pe fugarii pe care îi urmăreau. Când toți se strânsură în jurul ei, ea scoase un țipăt pătrunzător — semnalul convenit. Ea știa că deasupra ei sentinele neadormite ale luptătorilor flămânzi din Oneida țin gata mari blocuri de stâncă la marginea prăpastiei.

Păzitorii ei abia avură timp ca să o omoare, când blocuri de stâncă se rostogoliră în prăpastie cu o forță îngrozitoare, strivind pe Mingoii căzuți în cursă, după cum sunt striviți viermii sub picioarele unui uriaș.

Aliquipiso, viteza fată, a fost jelită de poporul ei multă vreme. Marele spirit îi prefacă părul în mușchi de eopac, pe care indienii îi numesc «păr fluturător», și-l trimise în toată lumea pentru apărarea arborilor. Din corpul ei crescu floarea pe care indienii o numesc «Sângele femeilor viteze».

Legenda despre riș

Înainte cu mulți ani trăia între oamenii tribului Seneka o fată cu numele de Tonadahwa, pe care fiecare tânăr războinic o dorea să fie podoaba wigwamului său (sat). Un tânăr erou din tribul ei îi câștigă inima prin aceea că își puse în primejdie propria viață pentru ca să o salveze pe a ei de un pericol amenințător, și ea nu dădea ascultare nimănui. Zămbetul ei era numai și numai pentru iubitul ei, iar ochii ei străluceau ca și razele soarelui, atunci când el se apropia.

Într-o zi fata trecea veselă cu luntrea de-a lungul râului, fără să presimțască că o mare primejdie amenința viața și fericirea ei. Debarcând cu abilitate la țarm, Tonadahwa nu observă că un tânăr războinic, care îi ceruse mâna, dar pe care îl refuzase, o urmărea în taină.

Luntrea ei ușoară o purtase departe de satul Seneka, când deodată auzi un strigăt, în care păru că recunoaște vocea iubitului ei. Ea opri vâsla și ascultă. Credea că aude strigătul său și obrăzi i se roșiră de plăcere. Cu un chiot de bucurie cărmii luntrea spre țarm și după câteva loptări puternice ajunse sub stufișul de la țarm.

Dar nu era figura iubitului dragă-lasei Tonadahwa, care sări în luntre; era urgisitul rival, pe fata căruia ea vedea expresia triumfului.

Fata nu scoase un țipăt de spaimă, dar ochii lui scăpărau de ură și fata îi se îngălbeni. Cu un strigăt, care înăbuși ori-ce speranță în inima fetei, el îi smulse vâsla și cărmii luntrea spre mijlocul râului.

Deodată sfărâi ceva prin aer. O săgeată sbură de la țarm și se infilpse adânc între spatele lasului tălhar, tocmai pe când acesta se aplecase ca să strângă în brate pe feciora care se opunea. Țipând de turbare, el se aruncă în apă, aruncând în același timp vâsla și cu o ultimă efortare asvărli luntrea spre curentul repede al apei. Curentul apei surprinse în curând luntrea rămasă fără cărmă. Tonadahwa trimise iubitului ei un ultim salut de adio, după aceea intonă cântecul morților, pe când luntrea fu luată de vârtej în josul râului.

Verde ca smaragdul curgea spumegând râul, săltând luntrea ca pe o minge, până când dispăru în valuri.

Ca vântul sbura iubitul desperat de-a lungul țărmlui, după luntre, până la locul de unde putea vedea cataracta. Aici se opri un moment până când barca dispăru împreună cu scumpa sa povară; apoi, ridicând mâinile spre cer, se aruncă în groaznică prăpastie.

Dar din mijlocul spumei tășnitoare și a valurilor cari treceau peste capul lui, se ridicară numeroase umbre — spiritele puternicilor eroi, cari de mult locuiau în fericițele parcuri de vânătoare. Ele duseră grabnic trupul tânărului într'un loc, sub căderea apelor spumegătoare, unde putu să ia în primire pe Tonadahwa leșinată, care fusese luată de spirite. Tânărul îndrăzneț o ducă printre stâncile colturoase biciuite de valurile spumegătoare și o așează în siguranță, unde în curând își reveni în fire.

De atunci răsună printre stufișuri cântecul de moarte al fetei Tonadahwa și printre sgomotul produs de căderea apelor perechile de amorezi aud adeseori țipătul amantului Tonadahwei, când s'a aruncat după iubita lui, pe care o credea pierdută.

C. Scurtu

CU CÂNTECUL S'ADORM

O! dăți-mă uitării
Ca singură să fiu...
În liniștea nserării
Doar visul meu să-l știu.

Mi-am stins în drum nădejdea,
La toate-am zis „adio”,
În calea vieții mele
Doar muza mea voi ști-o.

Robită 'n veci de dansa,
Pe țină brațu-mi strâns,
În viers să torn gândirea...
Și ochii ce au plâns.

De nu mai văd nădăd
Să'i redeschid în gând,
Să'mi port în noapte pașii
Cu cântecul meu blând.

Să'mi fie ea lumină,
Odihnă, pace, somn
Șin mormurul ei dulce
Cu cântecul s'adorm.

Virginia Velescu

CATULLE MENDÈS

ISOLINA-ISOLIN

Se întâmplă ca odată două zâne să se întâlnească la marginea unei păduri, aproape de un oraș mare; una din ele, cu numele de Urganda, era foarte îmbufnată, fiindcă nu fusese și ea poștită la botelul ficeii regelui iar cealaltă, se numea Urgela, era din contră foarte satisfăcută că asistase, spre marea ei bucurie; și la zâne, ca și la oameni: când ești mulțumit, ești bun și rău când ești supărat.

— Ei! bună ziua, soră, zise Urgela.

— Bună ziua, soră, bolborosi Urganda. Presupun că te-ai distrat destul de bine la amicul tău regele Matachinului.

— Mai bine riei că se poate! Săliile erau așa de bine iluminate în cât mă credeam în palatul nostru subțieran, unde zidurile's tapetate cu pietre scumpe și tavanul cu cristale, orbitoare în bătaia soarelui; s'au servit în farfurii de aur mâncările cele mai delicioase, pe fețe de masă numai de dantelă; s'au băut din cupe în formă de crin vinuri așa de dulci și de parfumate, în cât mi se părea că beau miere din flori; și după masă drăguți băieți și gingașe domnișoare, așa de ușori și de bine îmbrăcați în mătase de toate culorile că-i luai drept pasările paradisului, au dansat cele mai frumoase jocuri din lume.

— Da, da, am auzit de aci viorale. Și fără indoială, drept mănoștință unei ospitalități așa de plăcute, ai făcut mică pricese, fina ta, daruri foarte prețioase?

— Se înțelege de la sine, soră! Prințesa va fi frumoasă ca ziua; când va vorbi, glasul ei va semăna cântărilor ciocirlii; cînd va rîde, gura ei va fi asemănătoare unui trandafir abia înflorit; în fine i-am dăruit toate perfecțiunile; și când va fi de măritat, va lua de soț un prinț așa de frumos și așa de înamorat de ea, în cât rămenii să nu fi mai văzut o pereche mai încântătoare și mai fericită.

— De minune! zise Urganda scrășnind din dinți și cu vrea să mă arăt darnică către fina ta.

— Oh! scumpă soră, să nu-i faci vre-un dar fatal! să nu pronunți vre-un cuvânt îngrozitor pe care nu-l vei mai putea retrage! Dacă ai fi văzut pe mica prințesă în leagănușul ei, așa de micuță și dragățoasă, asemănează unei pasărele fără aripi, dacă ți-ar fi surâs cu ochii ei de culoarea albăstrelelor și gurii-i roză ca căsura, ai fi fost încântată și n'ai fi avut gândul să-i vrei răul.

— Da, dar eu n'am văzut-o de loc! Va fi deci frumoasă ca ziua, de vreme ce nici o zână nu poate să împiedice aceea ce a decis o alta. Va avea vocea dulce ca o ciocirlii și gura ca un trandafir îmbobocit, va lua de soț pe cel mai frumos și înamorat dintre prinți; numai...

— Numai? repetă Urganda plină de neliniște.

— Numai că de îndată ce va fi măritată, în seara nunții chiar, va înceta să mai fie fată și va deveni băiat.

Buna nașă se înspăimântă de această profecie.

Se rugă, imploră, dar Urganda nu voi să mai audă nimic și se infuță în pământ c'un rănjec ce însoțindu-l ta toate pasările din pădure.

Urgela își continuă drumul, cu capul în jos, întrebându-se cum ar putea să-și scape fina de îngrozitorul blestem.

II

La șaisprezece ani, prințesa Isolina era așa de frumoasă, în cât, pretutindeni nu se vorbea de cât de frumoasea ei; cei cari o vedeau nu se puteau abține să nu o adore și auzi care n'o vedeau de loc se înamora numai din auzite. Astfel că din toate unghiurile lumii veneau ambasadorii, în Matachin, să ceară mâna prințesei pentru cei mai bogați și mai puternici domnitori... Val' regele și regina, înștiințați de viitorul ursit copilului lor, nu știau ce să răspundă. Ar fi fost o nesocotită să mărite o domnișoară care, în noaptea nunții ei, trebuie să fie metamorfozată într'un mod așa de curios.

Concediau pe ambasadorii cu multă băgare de seamă fără să consimți, dar și fără să refuze și erau foarte nemângâiați. Cât despre Isolina căreia nu i se încredințase teribila taină a soarelui ce o aștepta, puțin îi păsa dacă se mărită sau nu; inocența ei nu se neliniștea de asta; de aceea continua să se joace cu păpușile și cătelușul ei, în aleele grădinei regale unde pasările îi spuneau: „Vocea ta e mai dulce ca a noastră”, sau trandafirii adăogați: „Noi suntem mai puțin roșii ca buzele tale” și ea se arăta satisfăcută, nu cerea altceva; era ca o floriceică care nu știe că va trebui să fie culeasă cândva.

Dar într-o zi, pe când încolățacea în jurul gâtului cătelușului ei un lanț de flori, rochița rândunicel, auzi un zgomet mare pe drumul vecin și ridicând ochii văzu un cortegiul mare mergând spre palat și în fruntea cortegiului, pe un cal alb ce-și scutura în vânt coama lui stufoasă, era un tânăr domnitor, așa de frumos, în cât ea își simți inima turburată de o patimă necunoscută până atunci. „Oh! cât e de gingaș, gândi ea; și cugetând pentru prima oară la astfel de lucruri, ea își mărturisî ca

*) Irokez: (roquois) odinioară un puternic popor indian din America de nord, pe lângă râul St. Lorento și lacul Ontario. Acum mai există din ei numai vreo 20.000 de suflete împrăstiate prin Canada și în vestul Statului Mississippi.

dacă ar avea intențiunea să o ceară în căsătorie, ar simți o mare plăcere.

Tânărul domnitor, pe deasupra grilajului, înghițind cu fiori, zărise pe Isolina; se opri încântat și el.

— Dec bunul Dumnezeu! strigă el, ca tu să fii fiica regelui Matachinului, căci vin s'o cer de soție, și nimic pe pământ nu poate fi așa fermecător ca tine.

— Eu sunt prințesa Isolina, zise ea. Ei nu mai vorbiri, ci se priviră mult; din acel moment se iubiră așa de arzător, în cât nu se poate spune cu cuvinte.

III

E ușor de închipuit în ce încercătură se găsiră regele și regina! De data asta nu la ambasadori era să răspundă, ci ficei lor însăși, care se ruga, plângând, jurând că se va îmbolnăvi, că va muri chiar, dacă n'o mărită cu iubitul ei.

Pe de altă parte, prințul Diamant nu era din aceia pe cari îi poți înlătura ușor; era fiul împăratului Golcondel și putea ridica atâtea armată contra înamicului în cât ar fi fost de ajuns o mică parte din'ea pentru a distruge mai multe regate; refuzând se temeă să nu supere pe prinț. Să spun ce soartă inspăimântătoare e menită Isolinei ar fi fost fără de nici un folos: n'ar fi crezut o poveste așa de puțin serioasă și ar fi gândit că vor să-și bată joc de el. Așa în cât, îndușoșit de fiică, temându-se de prinț, regele și regina chibzuiră să lase ca lucrurile să-și urmeze cursul lor, ca și cum nici un dezastru n'ar fi trebuit să se întâmple; se putea, de altminteri, ca zana Urganda să fi renunțat după atâția ani la răzbunarea ei.

În fine, după multă esitare, senza și întârziere, consimțiră la căsătoria celor două îndrăgostiți și nici odată nu s'a văzut, nici chiar la nunți împărătești, căsătorie așa de frumoasă și soți așa de fericiți.

IV

La drept vorbind, regele și regina erau departe de a se simți liniștiți; după serbare, când se retraseră în apartamentele lor, le fu imposibil să doarmă. La fiecare moment se temeă să nu audă strigăte, ușor isbindu-se, să nu vadă pe prinț apărând, nebun de groază și disperare.

Dar nimic nu turbura liniștea nopții; se liniștiră puțin câte puțin; fără îndoielă că avură dreptate să-și închipuie că răutăcioasa zână renunțase la răzbunarea ei; a doua zi după nunta intrară fără prea multă neliniște în sala tronului, unde noii căsătoriți nu vor întârzia, conform obiceiului, să îngenuche pentru a primi binecuvântarea regală și părintească.

Ușa se deschise.

— Fiica mea! strigă regele plin de spaimă.

— Isolina! gemu mama.

— Nu mai sunt fiica, ci fiul tău, tata! Nu mai sunt Isolina, ci Isolin, mamă.

Și vorbind astfel, noul prinț, înrâmtor, mândru, cu spada la o parte, își răsucea mustața cu un aer de desfidere.

— Totul e pierdut! zicea regele.

— Vai! zicea regina.

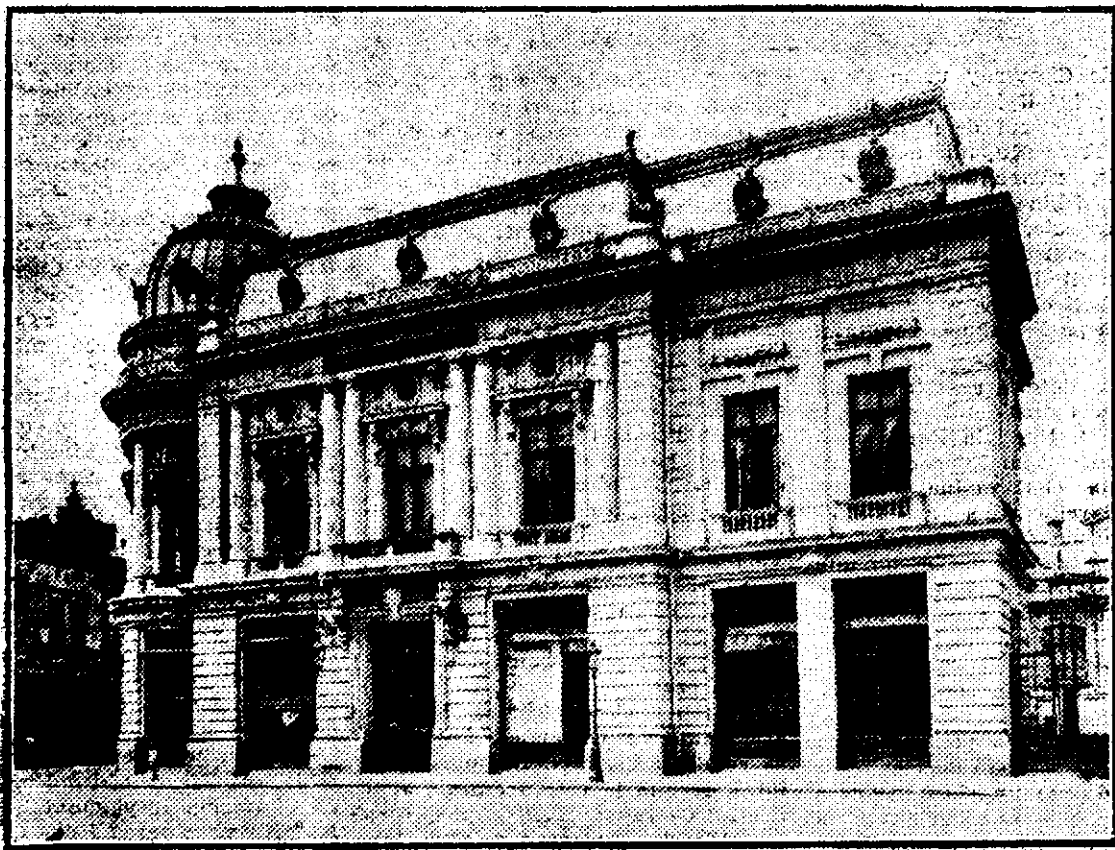
Dar Isolin întorcându-se către ușe și cu vocea îndulcită:

— Haide, vino, zise el, scumpa mea Diamantina! De ce tremuri așa? mi-ar fi necaz pe roșata de pe obrazii tăi, dacă nu te-ar face și mai frumoasă încă.

Căci în același timp când prințesa devenise băiat, prințul se transformase în fată; astfel, grație bunef Urgela, răzbunarea răutăcioasei zâne fu înlăturată.

Const. Sghibartz

VEDERI DIN CAPITALA

FUNDAȚIUNEA UNIVERSITARA CAROL I

DATINE ȘI CREDINȚE

Când te mănâncă urechile, e semn că va ploua, mai puțin sau mai mult după cum e mănăcările.

Când vezi că se fac pe pirostrii scântei mici și multe, să știi că are să plouă.

Când sar scântei din foc e semn că vin musafiri.

Să nu se măture hornul în zi de sec, căci mănâncă uliul găinile.

Să nu aduci Lunea lut, căci îți aduci la casă greeri.

O zi de Octombrie spre Caldărușani și Snagov

Ca la trei ceasuri departe de București, cu trăsura, pe drumuri de sat îngrijite printre vechi păduri cărî odinioară formau vestitul „Codrul Vlăsiei” și pe cari ne le-au cruțat specula fără muștrare de cuget din vremuri mai noi, se ridică în mijlocul ostrovului cu același nume, vechia zidire de închinare și de adăpost la zile de grea cumpănă a vodului muntean Matei Vodă, „Mănăstirea Caldărușani”.

Un paravan de zid puternic în față, de care dincolo se înșiră pe două laturi chilii vechi și noi unele mai urâte decât altele, ascunse sub îmbrobuzatul ruginei de foi de viță și pomi de grădină.

Un al doilea brâu uriaș de zidire cu chilii în două caturi, cu ceardace și stâlpi de zidărie nouă încunjoară jur-împrejur bisericuța acum reparată și prenoită.

Biserica mănăstirei se zice că ar fi prefăcută de isnoavă în 1838 cu gemurul în față și că vechimea trăește în zidurile de apărare și de locuință ce ascunde biserică dela început.

Astăzi însă prin reparațiunea bisericeii și chiliilor vechi; prin forma cea nouă a arhondăriei și casei de oaspeți, prin înnoirea picturii din nauntrul bisericeii și înlăturarea acelor afintji cojiți de vreme și simandicoși așa cum îi cunoșteau vechea zugrăveală religioasă s'a mântuit astfel din gura Iacomiei vremi prin ruină, după săruința și răvna neobosită a aceluși mult încercat vestit fost mitropolit Ghenadie, care a înțeles

mai înainte ca mulți alții, frumusețea ctitoriei lui Matei Voevod.

Dela Caldărușani drumul spre Sragov trece prin marea comună Lipia-Bojdan vestită altădată prin râsvrătirile ei. Satele sunt așezate într-o bună orânduială gospodărească cu școli noi, iar locașurile sfinte vechi, afară de cea din marginea drumului din dreapta de pe o mică înălțime de pământ cu turlele ei de tînichia albă, cu tencueala și zugrăveala nouă. Aceasta a fost biserică de mănăstire reparată și înnoită de curând cu osândia drept credincioșilor din sat.

Pe o șoseală cu pietriș mărunț ce apucă din drumul mare la dreapta, urei într-o curte largă și deschisă și cu grijă întreținută, în mijlocul căreia, perdută pe jumătate în bățiș de liliac și pin, se ridică ca o cocheta bătrână cu gândul parecă pierdut la anii tinereții și plin de slavă, o casă înșirând în două rânduri odăi și sus de tot în scobitura cea de sus, cu negru apăsător scris: *Ocolul silvic*.

Aici a fost odată casele egumenului mănăstirei dela Gruiu ce strângea bogăția pământului de pe moșia care mai târziu s'a împărțit la țărani.

Țăranii sunt veseli în urma rodului bogat al câmpului din anii din urmă. De un lucru se plâng ei: că n'au izlăz în pădurile Statului n'o să mai fie voie nici trei luni ca mai înainte.

De aici pe același drum mai rău ca ori-unde, spre Snagov care se vestește clară și armonioasă în mijlocul unui ostrov rotund ce-și prelungeste malurile burioase până la apele scânteitoare ca oțelul. Ea trece ca o ctitorie a lui Vlad Tepeș; și în biserică din ostrov se arată un mormânt acoperit cu o piatră fără inscripție care se crede că ar fi al cumplutului Domn; însă Vlad a găsit mănăstirea întemeiată de alții și el s'a mulțumit numai să o întărească pentru a fi un loc de adăpost în vremuri de primejdie. Aici la Snagov a fost o vreme când a curs mult sânge omenesc, vărsat prin cruzimea cumplutului Domn și altor stăpânitori. Și a fost o altă vreme când la Snagov se trăia o adevărată viață de muncă a minții. Aci vestitul Antim Ivireanul toarnă buchile sale frumoase în tipare și însemnează și dă la iveală cărți de slujbă bisericească și îndreptarea vieții.

Pierzându-și bogățiile, în timpurile mai noi Snagonul deveni închisoare

re pentru pușcăriași, închisă aici ca să-și ispășească păcatele prințului traîu de pedeapsă.

Dar astăzi din chiliile ce s'rylan de celule pentru hoțul cu mâna patată de sânge n'a mai rămas decât rămășițele cărămizilor risipite peste pământul care acum 400 de ani gemea de nelegiuitele păcate ale schingiurii și omorurilor fără milă.

Biserica singură mai stă rădă și tăcută, păstrând amintirea trecutului său de faimă!

Un preot de mir slujește slujba de Duminică și a sărbătorilor de peste an.

E. P. Eftimie

Lipia, jud. Ilfov.

PROVERBE

Banii nu aduc procopseala, ci procopseala aduce banii.

Mult trăești, multe auzi, mult umblă multe vezi.

Găina care clocește nici odată nu e grasă.

Procopseala nu e cârpă să o mdo-toiești și să o bagi în sân.

Pisica răzgătată nu prinde șoareci nici odată.

Vremea învață pe accia ce n'au dascăl.

Hustrația noastră colorată

Crima de lângă gara Mărculești (Ialomita)

Intr'una din zilele trecute o crimă s'a petrecut în apropierea garei Mărculești din jud. Ialomita, pe moșia d-lui C. Pribegeanu.

Pe când guarzii câmpeni C. Olteanu M. Ciocărlan și D. Călinoiu din serviciul moșierului Pribegeanu mergeau spre gară, la un moment dat, fiindcă ei se certaseră, mai înainte, I. Călinoiu a tras mai multe focuri de armă asupra lui C. Olteanu, care a căzut grav rănit.

Criminalul, care voia să fugă, a fost arestat și dus la postul de jandarmi. Victima, în stare destul de gravă, a fost internată în spitalul din Slobozia.

JULES MARY

CE E DE FĂCUT!

Georges de Chaverny urma dreptul. Familia lui îi lăsase un nume fără pată, tradițiunii de mândrie și de onoare. Tatăl său, mic magistrat de provincie, n'avea de loc avere, preferând mai bine de a face o căsătorie din dragoste, decât a se însura pentru zestre. Mama lui Georges murise de mult și contele de Chaverny, când simți că i se apropie sfârșitul, chemă pe fiul său la căpătâiul lui și îi zise:

— Nu-ți las datorii, aceasta e toată averea mea. Primele tale studii, îți le-ai terminat. Du-te la Paris și dă scrisoarea asta d-lui Lance; e un amic al meu, el te va lua pe lângă dânsul și-ți veți câștiga astfel existența. Veți urma dreptul și când veți fi magistrat, la rândul tău, nu uita că tatăl tău a murit cu sufletul împăcat, pentru că n'a ascultat nici o dată, decât de conștiința lui.

El întoarse spre George fața lui îngălbenită de boală, istovită de suferință.

— Imbrățișează-mă pentru ultima oară.

Georges depuse un sărut pe acea frunte, pe care aspra moarte începuse să pună stăpânire.

Bătrânul își pierdu cunoștința. După un ceas păru că se deșteaptă; el vorbi în doi peri:

— Mă duc... Mă duc... Conștiința... Și muri.

O lună mai târziu, Georges deveni secretarul d-lui Lance.

Avocatul era un om sever, căre căuta să recâștige, prin tăcerea lui de acasă, abundența vorbelor pe care trebuia să le spună la Palatul de Justiție. Savant, spiritual și răutăcios, câte odată, eram temut, dar iubit nu. Georges de Chaverny câștiga, pe lângă el, cinci sute de franci lunar. Era, de sigur, mai mult de cât îi trebuia pentru a putea să trăiască în mod onest, să-și plătească cărțile și inscripțiile, dar era slab. Dotat cu o figură seducătoare, cu aerul distinct și nobil, el nu se putea lipsi de petrecerile de tot felul, pe care île oferea viața elegantă a Parisului.

Juca, câștiga, perdea, trecând, pe măsură ce câștiga sau pierdea prin înfrângerea seară a emoțiilor violente, care însoțesc jocul. La cerc, aurul ese o fisă, jocul e obiceiuit cu aurul și aurul n'are nici o valoare pentru jucător. Oricum jucător e risipitor și cheamă cu ușurință tot ce câștigă, el asvârlă banii pe fereastră.

Într-o dimineață, Chaverny intră în biroul său, la domnul Lance. În bulevardul Saint Germain, pe lângă, istovit, după ce petrecuse toată noaptea la cerc, mâncările redingotei lui se înverziseră luând culoarea mesei pe care jucase și unde pierduse tot câștigul din ajun, plus 25 de mii de franci, pe cuvânt.

Trebuia până dimineața, nu mai târziu—onoarea cerea— să plătească datoria.

Și în cabinetul său, înfrigorat, cu ochii roșii, cu hârșia rezemată în mâini, el se gândea ce e de făcut, ce va trebui să facă, ce va deveni.

Să câștige? Cum? Să se împrumute? La cine? La patronul lui, asprul avocat, care, în neîndurarea lui poate că nici n'ar fi voit să audă de asemenea lucruri și care, desigur, nu va sta nici un moment la îndoielă să-l sacrifice, pentru ca să-l pedepsească, în loc de a-l scăpa? Niciodată nu va îndrăzni. Să-și mărturisască fapta, era să risce a fi dat afară și a se găsi fără pâine, în neagră nețenit, în acest oraș, care nu surâde de cât oamenilor fericiti.

Ochii lui se îndreptară către casa de bani, a cărei chee o avea, și al cărei secret îl cunoștea; către casă, unde se găseau vre-o 50 de mii de franci. Acolo era scăparea, dar acolo era și crima.

Toată dimineața și-o petrecu, cuprins de cele mai mari griji.

D. Lance se ducea și venea de la cabinetul lui particular, la biroul lui Chaverny. Tânărul om era atât de palid și privirea lui atât de ciudată, lucru ce îndreptăți pe avocat, să-l întrebe de odată:

— Ești bolnav? Dacă e așa de ce nu te duci să te culci?

— Vă mulțumesc. N'am nimic, răspunse Georges cu o voce schimbata.

El eși pe la un-spre-zece, pentru a se duce la dejun, dar îi fu imposibil să mănânce și rățăci pe marginea cheiului, cu capul în flăcări, urmărit de teribila idee a furtului.

Să fie aceasta o hoție? Nu. Un împrumut necunoscut, iată totul. Va lua 30 de mii de franci din casă, își va plăti datoria și își va încerca norocul cu restul de cinci mii de franci. Și o voce parcă-i strigă: „Veți câștiga, veți înapoia banii, te veți salva, nu ezita!”

La orele 2, el se reîntoarse la cabinet, nehotărât. Onoarea îi împiedica să comită acest fapt. Domnul Lance intră, se uită la câteva dosare, apoi zise lui Georges:

— Plec la Chateauroux, unde trebuie să pledez în afacerea Delevalux. Voi lipsi trei zile. Adio!

Peste o jumătate de oră Georges era singur, nici un martor nu era acolo ca să-l privească și casa îi tenta din ce în ce mai mult, cu promisiuni ispititoare. Era acesta un furt? Nu. Un împrumut, iată totul. Un împrumut înapoiat a doua zi cu siguranță, despre care d-lui Lance nici nu-i va trece măcar prin minte. El închide ușa cu grije... lasă cheia în broască pentru a nu fi surprins de vre-un indiscret... trage perdelele la ferestre... E gata... Nimeni nu-l vede... Băiatul e dus după afaceri... El a avut grije să-l depărteze. Repede, el potriveste cifra 702... Mănele lui tremură... inima nu-i mai bate... Picături mari de sudoare îi acoperă fruntea... Privirea i se întunecă. Când se deschide ușa se dă înapoi ca și cum ar fi zărit o figură slabă și galbenă de muribund, care-l privește cu blândețe, ca și cum ar fi crezut că aude un cuvânt, pronunțat de o voce înăbușită.

— Conștiința.

Își șterge fruntea și începe a râde. Degetele lui tremurând apucă trei-zeci de bilete de câte o mie. A închis casa. Trage perdelele de la ferestre, soarele inundă în cabinet; jos omnibusurile circulă, trecătorii se învârtesc de colo până dincolo, negustorii cântă, întreg Parisul se dedă la petreceri, nimic nu e schimbat; nu o decât un hoț mai mult.

Seara, la cerc, el plătește datoria din ajun, către miezul nopții ia banca și dimineața, când pleacă, beat de joc și clănăndu-se pe picioare, duce cu el cinci-zeci de mii de franci pe care i-a câștigat! La zece ore dimineața, cele trei-zeci de bilete și-au re-luat locul în casa de bani. S'a sfârșit, n'are de ce să se mai teamă; nu rămâne decât cu amintirea. Dar, toată ziua, el fu apucat de tremurături nervoase, repetând mereu:

— Dacă d. Lance, s'ar fi înapoiat? Dacă furtul ar fi fost descoperit... Și aceasta nu era de cât la noroc... eram perdut.

Trecuseră două-zeci de ani. D. Lance murise. Georges de Chaverny se însurase și intrase la magistratură. El găsim acum deja uzat de o muncă excesivă, cu părul cărunt, prezidând o sesiune a Curței cu Jurații din Paris. Soția lui trăiește; el are o fată, care-i face fericirea, un fiu, de care e mândru și care, ca și Georges, ca și bunicul său, inclină pentru magistratură. Nimic nu lipsește, la Chaverny, pentru a duce o viață fericită și el e mulțumit uitând

puțin câte puțin, greșeala lui din tinerețe. Viața și-a petrecut-o de atunci făcând numai acte de bunătate și de dreptate din care cauză era iubit de toți.

Sesiunea ce urma să se deschidă, nu prezenta de loc afaceri interesante. Răufăcători ordinari, iubitori de onoare, vor compare înaintea justiției. Chaverny răsfoiește dosarele, care i se trimiseseră. Patru furturi calificate, niște falșuri și o escrocherie. Printre furturi, unul singur îi atrage atenția. Primele procese-verbale, înterogatoriul preveniului, mărturisirile, rugăciunile lui fierbinti, toate îi turbură inima. După ce citi totul, se ridică, speriat, cu mâinile la frunte, strigând:

— Conștiința! Conștiința!

Crezu că a citit rău și o luă de la început. Nu, nu s'a înșelat. E așa; Lavardin, casierul casei Jausolme, din strada Sentier, era un jucător de cărți—ca și Georges altă dată. Într-o zi el perdu cinci mii de franci din casa patronului său, cu speranța de a-i pune la loc fără a deștepta bănuțeli—ca și Georges. — Dar perdu și acești bani, și deci nu-i mai puse la loc. S'a descoperit hoția, a fost arestat și a trebuit să compară în fața Curței cu Jurații.

— Și tocmai eu, tocmai eu, sunt acela, care trebuie să-l judec! murmura Chaverny, înspăimântat. E posibil? Nu visez oare? Întru cât, acest nenorocit e mai vinovat de cât mine? decât mine, judecătorul lui? Crima lui, e a mea! Trebuie oare să-l condamn?

Ar putea cineva să-și închipuie mâhnirea acestui suflet, în care amintirea vechei greșeli amorțise fără însă a se stinge?... Vru să se desiste și să-și trimită demisia. Dar pentru care lucru? Un altul, care ar fi venit, mai serios poate, ar fi condamnat pe Lavardin la maximum pedepsei. Datoria lui nu era oare de a rămâne și de a fi mai indulgent cu acest nenorocit?

Și el rămase, fiindcă așa îi dicta conștiința.

Ziua judecății sosi. Lavardin comparu, aproape liniștit, în fața magistratului tremurător și cu fruntea roșie. Audiența nu putea să fie lungă; mărturisirile erau complete.

— N'am voit să fur, zise Lavardin, care plângea. Credeam că voi câștiga și astfel aș fi înapoiat patronului meu totul, înainte ca el să fi avut vre-o bănuială... Ceea ce n'am putut face a doua zi, credeam că voi putea face a treia zi, și eram hotărât, dacă nenorocirea nu m'ar fi urmărit; ea nu mi-a dat timp.

Președintele îl asculta. El privea cu o atenție atât de încordată pe acest disperat care se plângea că și-a pierdut viitorul și în mîntea lui se petreceau lucruri ciudate. I se părea că se deslipește de el însuși, pentru a zice așa că se desbracă de roba lui roșie de ermeliină atât de impunătoare, voind a părăsi estrada pe care ședea între judecători și a lua locul lui Lavardin, pe banca acuzatilor.

Da, se vedea el însuși între soldații gardei republicane pe când privirile curioase ale publicului erau ațintite asupra persoanei lui.

Era el—Georges de Chaverny—care se apăra plângând. Ce alte argumente ar fi găsit? El fusese slab, jucase... furase...

— D-lu președinte, zise Lavardin, am o mamă infirmă și bătrână; ea locuiește în provincie și în toate lunile îi trimeteam, pentru existență, jumătate din leafa mea. Nu-mi cunoaște încă fapta, nici nu știe că'm fost arestat. Dacă mă condamnați, acest lucru nu i se va putea ascunde mult timp și dacă nu va muri de rușine și de disperare, va muri de foame!

Avocatul fusese elocinț, superb. Dând din cap în mod automatic, președintele Curței cu jurații, uitând că fața lui trebuia să rămână rece și prin nimic să nu lase a i se cunoaște impresiunile, aproba argumentele lui, părănd a-l încuraja; din

timp în timp privirea judecătorului se încrușișă cu aceea a acuzatului și nu acuzatul pleca ochii. Mereu afară din sine, d. de Chaverny credea că aude pe apărător pledând contra lui. Și el examina pe jurați ca și cum ar fi așteptat, de la ei, salvarea sau pierderea lui.

Procurorul general ceru, contra lui Lavardin, aplicarea strictă a legii.

Președintele tace. Lunca îl privește. El trebuie să facă rezumatul debaterilor și pare că-i e teamă că nu va putea; supunându-se datoriei îl face, aceasta însă este mai mult o apărare pentru acuzat. În urmă, după ce formulă întrebările, la cari trebuia să răspundă jurații el părăsi, clătănându-se, sala de ședință. Câteva minute se scursură, apoi un sunet de clopot. E curtea. Juriul găsi pe Lavardin culpabil dar îi acordă circumstanțe atenuante. Președintele era foarte neliniștit. De o paliditate cadaverică, ochii strălucindu-i de lumină ciudată, cu mișcările brusce, ne-cugetate, nimic majestos și demn în atitudinea lui, nimic decât neliniște și tristețe.

Câte odată, duce la frunte mâna-lungă, fină și albă; el caută să-și reculeagă ideile. Cu o voce foarte înceată, holborosește:

— Curtea: Având în vedere concluziunile d-lui procuror general, considerând că în favoarea acuzatului sunt circumstanțe atenuante...

Vocea-i slăbea din ce în ce mai mult.

Și abia fu auzit când pronunță: — În consecință, condamna pe André Lavardin la 2 ani închisoare și la cheltueli!

III

Președintele părea bolnav! vorbeau avocații stagiari la eșiera lor din Palat.

D. de Chaverny se reîntoarse acasă, în strada Amsterdam. El nu răspunse nimic la mângăerile soției nici la sărutările fiicei sale, se trânti în pat fiind cuprins de friguri.

Își făcuse datoria, dar oemai această datorie îl amora.

Cu toate acestea, a doua zi dimineață, era în picioare.

El eși, se prezentă la Elysee și avu cu președintele republicii, o învedere, care dură o oră. Plecând de acolo, d. de Chaverny avea ochii roșii, ca și cum ar fi plâns. A doua zi apăru în „Monitorul Oficial” grație-reu lui Lavardin.

În noaptea aceea, magistratul se îmbolnăvi de congestie. El se sâștea în pat, la al cărui capăt se afla înfrângerea familie, care plângea. Într-unul din rarele momente de luciditate pe care le avu, se întoarse către fiul său—întocmai cum odinioară, făcuse tatăl său—și-i zise:

— Conștiința...

Aceasta fu ultima lui vorbă.

Trad. de Al. Pretorian

CUGETĂRI

DIN ALE D-LUI G. A. TACID

Neîndoios că dacă natura în a tot puternicia ei s'ar fi lipsit de iscusita creațiune a omului, fără greș că înfrângerea ei operă ar fi fost desăvârșit periclitată.

Din nepărtinirea cu care se judecă rezultatele obținute se descoper inevitabilele defectuoșități.

Pe când omul de seamă își vede mai mult defectele decât calitățile, imbecilul nu-și dă seama nici de celelalte.

Pe când bărbatul dorește a se face iubit, femeia rămâne veșnic obsedată de grija dacă este iubită.

În clipa celei mări de seamă nemulțumiri, aduceți-vă aminte că sunt alții cari suportă cu mult mai mult amărăciunea lor.

Cu cât s'ar crede că brutalitatea armelor hotărăște de soarta luptelor, cu atât se va uita că iscusința cuvântului este și rămâne covârșitoare lor.

CEI DOI FRAȚI

Novelă de TOLSTOI

Doi frați călătoriau împreună. Către amiază, se așezară sub niște copaci, în pădure, să se odihnească.

Când se deșteptară, zăriră nu departe de ei o piatră ce purta o inscripție.

O descifrară și celiră, după cum urmează:

„Acela ce va găsi această piatră, să se îndrepte către pădurea dinspre răsărit. În drum va da de-un râu, pe care îl va trece; pe celălalt mal va da de o ursoaică cu puș; să ia pușul și să fugă pe munte, fără să privească înapoi. Acolo va vedea o casă, și în acea casă va găsi fericirea!”

Atunci, cel mai mic spuse celui mai mare:

— Să mergem amândoi. Poate-am putea trece râul, să luăm ursișorii, să-i ducem în acea casă și să găsim fericirea!

Cel mai mare însă răspunde:

— Eu nu mă duc să caut ursișorii și te sfătuiesc și pe tine să nu faci asta! Mai întâi de toate, nu este sigur dacă această inscripție este adevărată; sau poate-i făcută numai cu scopul de a necăji pe trecători; sau, se prea poate ca noi să fi cetit rău, și apoi chiar admitând că ar fi adevărat, vom petrece noaptea prin pădure, nu vom da de râu și ne vom rătăci. Sau chiar de-om găsi râul, și crezi că l-om putea trece ușor? Poate o fi larg și repede, și chiar de l-om trece, o fi oare așa de ușor să luăm ursișorii? Ursoaica poate să ne sugrume și în loc de fericire ne-om găsi moartea!

Și-apoi chiar de-ajungem să luăm ursișorii, va fi cu neputință să fugim până pe munte, fără să ne odoim. Și în cele din urmă, nici nu știm ce fericire ne așteaptă în acea casă! Poate o fi o fericire, cu care nici nu vom ști ce să facem.

Fratele cel mai mic însă răspunde: — Eu nu s de un gând cu tine. Toate acestea n-au fost scrise numai de florile mărului pe piatra asta, și-apoi sensul inscripției este clar și precis. Înainte de toate, pericolul ce ne amenință, nu e așa de mare. De n-om merge noi, ar putea să desopere un altul această piatră și să găsească ei fericirea în locul nostru. Nimic în afară de trudă nu te poate mulțumi pe lume. Și nici nu vrea să fii socotit drept laș, de ceilalți!

Cel mai mare însă răspunde:

— Știi bine proverbul: Cine vrea prea mult, nu capătă nici cât vârful sub unghie. Sau încă: Mai bine o vrabie în mână de cât un porumbel de pe gard.

Cel mai mic răspunde:

— Și eu am auzit zicându-se: Cine se teme de o frunză, nu se duce în tufiș! sau mai bine: Sub piatra nemișcată, apa nu curge... Hai, că-i timpul de plecare!

Cel mai mic se îndepărtă, iar cel mai mare rămase loculul.

Puțin mai departe, cel mai mic dădu în pădure de un râu, și privi, și pe malul celalt zări ursoaica care dormia; fură ursișorii, se puse pe fugă fără să privească înapoi și ajunse la munte.

Abia ajunse în vârful muntelui, când o lume întreagă îi eși în cale, și-l duse într-un ceas, unde-l făcu țar.

Doi ani și jumătate, în al șaselea, un țar mai puternic decât el, îi declară război, cuceri orașul și îl alungă. Atunci, fratele mai mic, începu iar să rătăcească, până ce dădu de cel mai mare.

Acesta ducea o viață liniștită, la țară, nici în bogăție nici în sărăcie.

Amândoi frații fură foarte fericiți că se întâlniră iarăși în viață.

— Vezi bine—zise cel mai mare—că avem dreptate; eu am trăit fără să mă neliniștesc, pe când tu gândești la viața sbuciumată ce-ai avut-o pe când erai țar. Cel mai mic răspunde:

— Nu-mi plâng aventura din pădure. Acum, e drept, sunt detronat; dar au o inimă plină cu amintiri cu care îmi voi încorona bătrânețea, pe când tu... nu ai nimic.

Trad. de Nicolae Michail

DIN HAZUL ALTORA

Chestie de genealogie

D-na Ciurciuveanu. — Auzi d-ta, să mă faci pe mine țigancă! Ce nerușinare!

D-l Arsanachescu. — Vai, d-nă, cine a îndrăznit să spună o asemenea enormitate la adresa d-voastră? Sunt sigur că e un neadevăr...

D-na Ciurciuveanu. — Dar firește, dragă d-le, firește că e un neadevăr. Mama a fost moldoveancă tata oltean și eu sunt franțuzoaică, după profesorul mamei de piano!

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU BOALE DE FEMEII — SUB DIRECTIA —

Doctorului I. KIRIAC

Chirurg primar; șeful serv. de gynecologie al spitalului Eforia.
SECTIE SEPARATA pentru BARBAȚI (hemoroide, hernii, tumori, calcule vesicale, stricturi uretrale, etc.)
Strada Sf. Ioniță 8, în dosul Teatrului National
— TELEFON 2/96 —

Înaintați

prin mandat sau mărei poștale Lei 1.90 și veți primi prompt, discret, franco și recomandat cea mai utilă, mai interesantă și mai nouă carte ce s-a publicat în limba română despre *Buna-cuviință, Etichetă, Punctele frumoase, Manierele elegante, Arta de a se face cineva plăcut în societate; Scrisori de amor și cereri în căsătorie, Lumbajul florilor, Felicitări pentru zilele onomastice, Poezii pentru declamat în societăți, Versuri și Toaste*, etc., cea mai nouă ediție. Ori-ce comandă se face numai prin poștă și se adresează împreună cu banii exact astfel: *Agentiei de publicitate literară PRESA, căsuța poștală 153, oficiul central, București. Păstrați acest anunt!*

BOMBOANE ORIENTALE
Parfumează admirabil gura și distruge ori-ce miros urât al gurii. Cutia 50 bani la drogerii și farmaciile. A se observa marca: „Semiluna cu stea”.

In loc de Lei 28 NUMAI LEI 9.
Admirabil ceas pentru domni Anker Remontoir **AUR GLORIA** cu 3 capace durabile, fin gravate și capace săritoare 10 rubine; mers regulat, garanție scrisă 3 ani
NUMAI LEI 9. 3 BUCĂȚI LEI 24.50
Lanț elegant potrivit la ceas lei 2.
Trimite prin ramburs. 5043
Uhren Export ARNOLO WEISS
WIEN 63, POSTAMT 9/14

Recompensă de 5000 Lei

SPANILOR ȘI CHELILOR

Prin adevăratul „Mos-Balsam” danez se poate face să crească părul și barba în opt zile. Bătrâni și tineri, dame și domni pentru a avea păr, barbă și sprincene se servesc numai de „Mos-Balsam”, căci s-a constatat că „Mos-Balsamul” este singurul leac al științei moderne, care face ca în opt până la cincisprezece zile, prin influența asupra bulbului capilar face ca părul să reînceapă a crește imediat; iată de ce ne simțim în stare a contracta obligațiuni, pe care nici o altă casă nu ar putea să le îndeplinească. Garantat ca nevătămător.

Dacă eele ce afirmăm mai sus, nu e purul adevăr vom plăti 5000 LEI NUMERAR

Ori-cărui span sau chel care se va fi servit de „MOS-BALSAM” șase săptămâni fără nici un rezultat.

Luați seama că suntem singura casă care oferim o adevărată garanție. Recomandat și recunoscut de medici. Feriți-vă de contrafaceri.

Vă fac cunoscut că sunt foarte mulțumit de întrebuintarea „Mos-Balsamului”. După opt zile părul a început să dea.—la început rar, dar firul puternic. După 15 zile părul s-a îndesit, a luat consistență; redobândind culoarea lui primitivă și aceasta grație numai balsamului Dr. Mulțumindu-vă, vă prezint salutarile mele distincții.—ss. I. K. Dr. Tverg, Copenhaga.

Pot să recomand fără teamă adevăratul „Mos-Balsam” danez; ca un leac infailibil pentru creșterea din nou a părului. Sufeream de mult de pierderea părului în cât unele locuri adămas complet pleșuve. După 3 săptămâni numai de întrebuintare a „Mos-Balsamului” am redobândit părul pierdut, s-a îndesit, și acum am un păr lung, tare și sănătos.

Un pachet „MOS” 10 lei. Ambalaj discret. Se trimite prin plată anticipată sau contra ramburs poștal. A se scrie celui mai mare magazin special din lume **Mos-Magasinet, Copenhaga 485, Danemarca.** (Scrisoriile se franchează cu 25 bani cărțile poștale cu 10 bani).

Reclama este suflatu comerciului

GRATIS
și franco trimis la cerere catalogul de
Filme pentru cinematograful
(Catalog nou)
IN DEPOZITUL MEU
SE GĂSESC FILME CHIAZ CU
8 BANI METRU
DAU FILME ȘI CU CHIRIE
E. A. Fucher
Bulevardul Elisabeta, No. 15

!! NE MAI AUZIT !!
110 piese numai cu lei 4.50
Un ceas de precizie aurit, cunoscuta marcă „Ciklop”, mergând exact, cu garanție de 3 ani, 3 bucați batisse veritabile de olandă, 1 superb inel bărbătesc cu imitație de rubin, 1 colier de perle orientale, 1 superbă broșă de damă (noulă parisiană), 1 elegant portmoneu de piele, 1 pereche cercei, cu atârnatore de argint veritabil și pietre de brillant de simmil, 1 prea frumoasă toaletă de buzunar cu oglindă și pieptene, 1 pereche de butoni de manșete din cei mai moderni double, 1 notes, 72 penite engleze, 20 obiecte pentru corespondență și încă 500 obiecte utile în orice casă, se dau gratis. Totul împreună cu ceasul care numai singur valorează suma de mai sus, costă franci 4.50 Expediția contra ramburs sau prin expediția scmei prin anticipație prin
Wiener Zentral-Versandhaus, P. Lust.
Krakau, No. 14
NB.—În comanda de 3 pachete se va mai adăoga în mod gratuit, pe lângă obiectele de mai sus, și un lanț dublu de ceas, double, de prima eleganță. Pentru lucrurile ce nu conțin se va returna banii.
Orice risc exclus.

La 27 cor. TRAGEREA

La 27 Noembrie curent va avea loc tragerea următoarelor mari și valoroase premii oferite de ziarul «UNIVERSUL» abonaților săi:

O NOUA VILA LA SINAIA

«Vila Luigi», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate

Un dormitor de bronz

de mare valoare, cumpărat de la Industria metalică «Marcu», Bulevardul Elisabeta, 8.

O ELEGANTĂ GARNITURĂ de MOBILA p. SALONAS

din trestie exotică și malaca emailată, compusă din:
O canapea, două fotoliuri, patru scaune și o masă, cumpărate de la cunoscutul magazin Littmann, str. Lipscani, No. 3.

UN DORMITOR de LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihai-Bravul, No. 37 și strada Șerbănică, No. 10.—Sucursala calea Victoriei, No. 107.

O GARNITURĂ DE TOALETA JAPONEZĂ

compusă din un armuar cu oginda, cu despărțitori pentru rufe și haine, îmbrăcat cu storă japoneză. Una toaletă cu mărmură și oglindă din bambu veritabil. Una dormitor tapisată cu stofă japoneză. Un scrin cu șapte cutii lastruite și îmbrăcate cu stofă japoneză. Un piedestal de bambu cu vas japonez. Una etajeră de perete, de bambu, îmbrăcată cu stofă japoneză și un scaun tapisat tot cu stofă japoneză. Toate aceste obiecte sunt lucrate și executate în mod artistic de către renumita fabrică de mobile de bambu E. A. Pucher et Comp., Bulevardul Elisabeta, 15, cu sucursala calea Victoriei, 148.

JUMĂTATE GARNITURĂ MOBILĂ DE LEMN DE STEJAR PENTRU INTRARE

compusă din: Una canapea, 4 scaune, 2 marșize, 2 taburete, una masă cu geam de cristal. Toate îmbrăcate în plus în broșat, cumpărate de la marele magazin de mobile «Compania americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața cu flori, lângă hotel Dacia.

UNA SUFRAGERIE MODERNĂ DIN LEMN MASIV

compusă dintr'un bufet elegant, o masă patent de 18 persoane și 6 scaune tapisate, cumpărate de la cunoscuta «Expoziție Modernă» de mobile Gildener Rosenthal et Hascal, București, strada Carol I, No. 64.

- 1 serviciu de ceain pentru 6 persoane, de alpaca veritabilă, imitând argintul oxidat.
- 1 ceasornic de masă, cu o figură oxidată, așezat pe un postament aurit imitând bronzul.
- 1 pendulă de perete «seceslon» cu vitroul, având mersul 15 zile, cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en-gros și en-detail Frații A. et I. Roller, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I-ii.
- 1 mașină de scris «Erica», ultima perfecțiune, care scrie vizibil în două culori, cumpărată de la Compania «Ideal». Depozitul mașinelor de scris din București, Palatul Eforiei, reprezentant Leonida Piokowski.
- 1 pendulă modernă culoarea năchetei pentru birou, rea năchetei și un ceasornic frumos nichelat, cumpărate de la cunoscutul magazin «Ceasornicaria Colței», strada Colței, 31.
- 2 pelerine de ploaie, calitatea I, portative pe ambele părți și 2 truse de crocodil.
- 2 aparate de ras «Juvenia», cumpărate de la «Compania generală», birou de informații, București, strada Smârdan, No. 29, etajul I-ii.
- 1 mașină de cusut pentru familie, de mână, calitate superioară, cu capacul de nuc.
- 1 mașină de cusut de picior pentru familie, cu suveică rotundă, de calitatea cea mai superioară; coase și brodează cu cea mai mare perfecțiune. Masă și capacul de nuc. Cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut «Compania anglo-americană», București, strada Carol No. 50, cu sucursala în Pitești și Câmpina.
- 2 frumoase fructiere bronzate, cu sticle colorate, cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.
- Un gramofon mare, perfecționat, remontabil în timpul mersului, cu diafragma de concert și 6 cântece naționale.
- Una vioară model Stradivarius, completă, cu arcuș, cutie și accesorii.
- Una harmonică de mână, foarte sonoră, cu tonuri de oțel, barduful dublu imperimeabil și colțurile îmbrăcate cu metal.
- Una mandolină de concert veritabilă, italiană, în lemn de palisandru și elegant ornată cu sticlă, cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică Jean Fedor, calea Victoriei, 54.

- Serviciu de bucatărie «Sirius email», compus din mai multe bucăți, cumpărate de la marele magazin A. Rechenberg et fiu, București, Lipscani, 15.
- 6 cămași bărbațești de zi, de zefir sau albe, cu piepși de olandă; 6 perechi pantalon (indispensabili);
- 6 perechi ciorapi și 6 baiste de olandă cu monogramă d'Ecosse;
- 1 pereche jartiere de mătase și 1 pereche bretele idem, cari se vor confecționa după măsura câștigătorului de cunoscutul magazin de lingerie «La patru doamne», Victoriei, pasagiul Măca, vis-à-vis de poliție.
- 2 costume de haine (saco), după măsură și alegerea stoffei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, strada Academiei, 23.
- Una bucată 19 metri pânză de inșor cu borangie, țesătură românească, cumpărată de la expoziția Casei școlilor.
- 2 ceasornice de aur pentru bărbat și două pentru damă;
- 1 ceasornic de argint rusește pentru bărbat;
- 1 brățară de aur cu 3 diamante;
- Un inel de aur bărbătesc cu rubin; un inel de aur cu safir; un inel cu două rubine și safir la mijloc.
- 2 ceasornice de metal marca «Sania»
- 2 portofotografii de portolan japonez, cu flori artistice, lucrate în foc;
- Un pince-nez aur 14 karate; una pereche ochelari duble;
- 2 lorgnetice pentru damă; (2 benocluri) de teatru, cumpărate de la institutul de optică «Ocularium», str. Doamnei, 27, unicul institut pus sub direcțiunea științifică a d-rului Gheorghe D. Fischer, oculist.
- Un frumos premiu pentru grădină, «Santicler», compus din un cocș, două găini și douăsprezece pușori.
- Un curs complet de limba franceză; idem unul de stenografie, idem unul de dactilografie, cari se vor preda de cunoscutul profesor Henry H. Duploven, strada Edgard Quinet, No. 5.
- 50 casete conținând fie-care cremă, pudră și săpun «Flora», făcute anume pentru abonații noștri.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc în mod gratuit «Universul Literar», iar la facerea abonamentului, un volum din interesanta scriere: Memoriile Regelui Carol I.